

Белорусский государственный университет
Филологический факультет
Кафедра русской литературы

Тема Петра I в творчестве М.В. Ломоносова, А.Н. Радищева, Н.М.
Карамзина.

Прокопчик Виктория Петровна

Руководитель: Яницкая Светлана Станиславовна

РЕФЕРАТ

Общий **объём** дипломной работы составляет 50 страниц, список использованной литературы насчитывает 50 наименований.

Ключевые слова: ТЕМА, ОБРАЗ ПЕТРА I, РУССКАЯ ЛИТЕРАТУРА XVIII ВЕКА, ЛОМОНОСОВ, РАДИЩЕВ, КАРАМЗИН, ХУДОЖЕСТВЕННЫЕ И ПУБЛИЦИСТИЧЕСКИЕ ПРОИЗВЕДЕНИЯ.

Объект исследования – торжественные оды, цикл надписей «К статуе Петра Великого», героическая поэма «Пётр Великий» М.В. Ломоносова; «Письма русского путешественника» и «Записка о древней и новой России» Н.М. Карамзина; «Письмо к другу, жительствующему в Тобольске по долгу звания своего» А.Н. Радищева.

Цель дипломной работы – проанализировать особенности воплощения темы Петра I в творчестве М.В. Ломоносова, Н.М. Карамзина, А.Н. Радищева.

Методология исследования. В основу дипломной работы положены историко-литературный, описательный, текстуально-аналитический, сравнительно-сопоставительный методы изучения художественных текстов.

Полученные результаты и научная новизна работы. В результате проведённого исследования установлено, что проблема «Пётр I и русская литература XVIII века» принадлежит к числу дискуссионных, важных и перспективных для современной науки. Поэзия Ломоносова проникнута восторгом перед Петром, вся его деятельность сознательно спроецирована на петровский идеал личности. В прозе Радищева и Карамзина реформаторские начинания Петра Великого получают не столь однозначно хвалебные оценки: апологетика сменяется критическим отношением. В сознании творцов русской литературы XVIII столетия образ Петра I эволюционирует от мифологизации к началу его демифологизации.

Новизна настоящего исследования состоит в том, что предпринятый в нём анализ особенностей восприятия личности и деятельности Петра I выдающимися представителями русской литературы века Просвещения позволяет с позиций сегодняшнего дня полнее оценить изменения, происходившие в художественном и публицистическом сознании эпохи, которые повлияли на воссоздание многогранного и противоречивого образа великого монарха-реформатора в русской литературе XIX–XX веков.

Рекомендации по внедрению полученных результатов. Результаты данного исследования могут быть использованы в вузовском учебном процессе при разработке лекционного курса и спецкурсов по русской литературе XVIII века, подготовке рефератов по творчеству Ломоносова, Радищева, Карамзина в средней и высшей школе.

Дипломная работа «Тема Петра I в творчестве М.В. Ломоносова, А.Н. Радищева и Н.М. Карамзина» представляет собой самостоятельно

выполненное исследование. Материалы и полученные результаты дипломной работы достоверны.

РЭФЕРАТ

Агульны аб'ём дыпломнай працы складае 50 старонак, спіс выкарыстанай літаратуры налічвае 50 найменняў.

Ключавыя словы: ТЭМА, ВОБРАЗ ПЯТРА I, РУСКАЯ ЛІТАРАТУРА XVIII СТАГОДДЗЯ, ЛАМАНОСАЎ, РАДЗІШЧАЎ, КАРАМЗІН, МАСТАЦКІЯ І ПУБЛІЦЫСТЫЧНЫЯ ТВОРЫ.

Аб'ект даследавання – урачыстыя оды, цыкл надпісаў «Да статуі Пятра Вялікага», гераічная паэма «Пётр Вялікі» М.В. Ламаносава; «Лісты рускага вандроўцы» і «Запіска аб старажытнай і новай Расіі» М.М. Карамзіна; «Ліст да сябра, які пражывае ў Табольску па абавязку звання свайго» А.М. Радзішчава.

Мэта дыпломнай працы – прааналізаваць асаблівасці ўвасаблення тэмы Пятра I у творчасці М.В. Ламаносава, М.М. Карамзіна, А.М. Радзішчава.

Метадалогія даследавання. У аснову дыпломнай працы пакладзены гісторыка-літаратурны, апісальны, тэкстуальна-аналітычны, параўнальна-супастаўляльны метады вывучэння мастацкіх тэкстаў.

Атрыманыя вынікі і навуковая навізна працы. У выніку праведзенага даследавання ўстаноўлена, што праблема «Пётр I і руская літаратура XVIII стагоддзя» належыць да ліку дыскусійных, важных і перспектыўных для сучаснай навукі. Паэзія Ламаносава прасякнута захваленнем перад Пятром, уся яго дзейнасць свядома спраецывавана на пятроўскі ідэал асобы. У прозе Радзішчава і Карамзіна рэфарматарскія пачынанні Пятра Вялікага атрымліваюць не настолькі адназначна хвалебныя адзнакі: апалагетыка змяняецца крытычным стаўленнем. У свядомасці творцаў рускай літаратуры XVIII стагоддзя вобраз Пятра I эвалюцыяніруе ад міфалагізацыі да пачатку яго дэміфалагізацыі.

Навізна гэтага даследавання заключаецца ў тым, што зроблены ў ім аналіз асаблівасцяў успрымання асобы і дзейнасці Пятра I выбітнымі прадстаўнікамі рускай літаратуры стагоддзя Асветы дазваляе з пазіцыі сённяшняга дня больш поўна ацаніць змены, адбываўшыяся ў мастацкай і публіцыстычнай свядомасці эпохі, якія паўплывалі на аднаўленне шматграннага і супярэчлівага вобраза вялікага манарха-рэформатара ў рускай літаратуры XIX–XX стагоддзяў.

Рэкамендацыі па ўкараненні атрыманых вынікаў. Вынікі дадзенага даследавання могуць быць выкарыстаны у навучальным працэсе вышэйшай школы пры распрацоўцы лекцыйнага курсу і спецкурсаў па рускай літаратуры XVIII стагоддзя, падрыхтоўцы рэфератаў па творчасці Ламаносава, Радзішчава, Карамзіна ў сярэдняй і вышэйшай школе. Дыпломная праца «Тэма Пятра I у творчасці М.В. Ламаносава,

А.М. Радзішчава і М.М. Карамзіна» ўяўляе сабой самастойна выкананае даследаванне. Матэрыялы і атрыманыя вынікі дыпломнай працы дакладныя.

ABSTRACT

The total volume of the thesis is 50 pages, the bibliography consists of 50 items.

Key words: subject, the image of Peter I, Russian literature of the eighteenth century, Lomonosov, Radishchev, Karamzin and journalistic works.

The object of the study is the solemn ode, the cycle of inscriptions "To the statue of Peter the Great", heroic poem "Peter the Great" by M. V. Lomonosov; "Letters of a Russian traveler" and "Memoir on Ancient and Modern Russia " by N. M. Karamzin; "A Letter to the friend who lives in Tobolsk" by A. N. Radishchev.

The aim of the thesis is to analyze the features of the embodiment of the theme of Peter in the works by M. V. Lomonosov, N. M. Karamzin and A. N. Radishchev.

Literary-historical, descriptive, textual analysis and comparative methods were applied for the study.

On the basis of the results of this research, it can be concluded that the problem of "Peter I and the Russian literature of the eighteenth century" is considered controversial, important and promising for modern science. Lomonosov's poetry is imbued with admiration for Peter, all his work is deliberately projected onto Peter's ideal of personality. In Karamzin's and Radishchev's prose reform initiatives of Peter the Great do not get so clear laudatory assessment: in the minds of Russian literature creators of the eighteenth century, the image of Peter I evolves from being mythologized to the start of his demythologizing.

The novelty of this study is revealed by the fact that the analysis of the perception of Peter's personality and works by the outstanding representatives of Russian literature of the age of Enlightenment allows you to better position and assess the changes occurring in the artistic and journalistic consciousness of the era that influenced the reconstruction of the multifaceted and contradictory image of the great monarch-reformer in the Russian literature of the XIX–XX centuries.

Recommendation for the implementation of study results: materials of the research can be used by institutions of higher education for preparing lectures on Russian literature of the eighteenth century as well as by high schools. The thesis "Peter the Great in the works of M. V. Lomonosov, A. N. Radishchev and N. M. Karamzin" is an independently performed study.